

Oponentský posudek habilitační práce

Název práce: Metody neinvazivní mozkové stimulace (NIBS) v psychiatrii. Od experimentálního výzkumu ke klinické aplikaci.

Autorka oponované práce: MUDr. Monika Klírová, Ph.D.

Pracoviště autorky: Národní ústav duševního zdraví

Rok zveřejnění oponované práce: 2021

Obor habilitace: Psychiatrie

Úvod:

Oponovaná habilitační práce detailně popisuje různé metody neinvazivní mozkové stimulace a možnosti jejich využití v psychiatrii. Text se týká repetitivní transkraniální magnetické stimulace, různých modalit transkraniální elektrické stimulace a ostatních NIBS metod (transkraniální stimulace ultrazvukem nebo statickým magnetickým polem, rovněž fotostimulace). Text je zpracován přehledně a didakticky, jsou vždy uváděny literární údaje o technických parametrech užívaných přístrojů, individuálních faktorech, bezpečnosti dané metody a klinických doporučeních pro aplikaci. Toto je doplňováno údaji z vlastního výzkumu autorky, jedná se o tři původní vědecké práce, rovněž o přehledové sdělení, kazuistiku či poster. Do teoretické části habilitační práce jsou tyto popisy vlastního výzkumu dobře zakomponovány.

Silné stránky oponované práce:

Po formální stránce je práce vzorná, ukázková. Text je dobře stylizován, údaje jsou psány přehledně, didakticky. Nenašel jsem téměř žádný překlep. Je řada barevných obrázků. Text je dobře možno využít pro účely budoucí monografie na dané téma.

Str. 16 – potěšující je, že autorka zmiňuje neuroplastický účinek rTMS, ten bývá často v literatuře opomíjen.

Str. 21 a 44 – jsou údaje o možné ambulantní udržovací léčbě pomocí rTMS, to je výhodou této metody pro užívání v běžné klinické praxi. Na některých pracovištích se provádí udržovací elektrokonvulzivní terapie, to má však řadu organizačních problémů (nutnost periodických interních vyšetření z důvodu celkové anestezie, nutnost krátkodobé hospitalizace včetně příslušné administrativy aj.).

Str. 62 – líbí se mi, že autorka uvádí možnost léčebné kombinace tDCS a kognitivního tréninku, není tedy zaslepena jen biologickými možnostmi léčby, kterými se podrobně zabývá.

Str. 72 – možnost domácí aplikace tDCS je zajímavá a slibná, to je další výhoda například oproti elektrokonvulzivní terapii.

Slabé stránky oponované práce:

Str. 34, 65 a 91 – píše se, že účinnost uváděných léčebných metod ovlivňuje zejména polymorfismus genu BDNF, není uvedeno nic jiného z genetiky. Duševní poruchy (včetně biologických aspektů farmakogenetiky a genetiky jiných léčebných biologických metod) jsou však typicky polygenní a komplexní. Těch významných polymorfismů léčebné účinnosti bude asi více, spíše desítky, pokud ne stovky.

Otázky kladené oponentem:

- Je účinnost uváděných léčebných metod podmíněna také epigeneticky?
- Uváděných léčebných metod NIBS je velmi mnoho, je mimo ekonomické a organizační síly běžného (i neběžného) psychiatrického pracoviště používat tyto metody všechny. Které z nich by autorka vybrala pro uplatnění v běžné klinické praxi a proč, například pro psychiatrické lůžkové oddělení okresní nemocnice? V čem jsou tyto vybrané metody lepší, než farmakoterapie, elektrokonvulze, případně psychoterapie? Je využití popisovaných metod NIBS výhodnější, než metody klasické (léky, elektrokonvulze, psychoterapie) také z hlediska nákladové efektivity (cost-effectiveness)?

Závěr:

Celkově je oponovaná habilitační práce výborná. Habilitační práce odpovídá vymezení uvedenému v § 72 odst. 3 zákona 111/1998 Sb., v platném znění. Nemám žádné námitky proti pokračování habilitačního řízení MUDr. Moniky Klírové, Ph.D. Habilitační práce byla prověřena systémem/programem Turnitin a je možné ji považovat za originální.

V Hradci Králové 29.11.2021

Prof. MUDr. Ladislav Hosák, Ph.D.